

Instructie Asbestherkenning

Wat is asbest?

Asbest is een natuurlijk mineraal dat bestaat uit microscopisch kleine, naaldachtige vezels. Het werd in het verleden op grote schaal in de industrie gebruikt vanwege de gunstige eigenschappen, zoals brandwerendheid. Voorbeelden: warmhoudplaatjes, daken, remvoeringen of tegellijm. Asbest komt voor in 'hechtgebonden' en 'niet-hechtgebonden' vorm.

In hechtgebonden asbest zitten de vezels gevangen in een drager zoals cement, rubber of kunststof. Daardoor stoft het minder snel en geeft het minder risico op gezondheidsproblemen.

Niet-hechtgebonden asbestproducten geven bij slijtage, beschadiging en bewerking meer vezels af, met grotere gezondheidsrisico's tot gevolg. Wanneer asbest slecht onderhouden is, wanneer het breekt, of bewerkt wordt met een zaag, schuurmachine of boor, kunnen miljoenen vezels in de lucht komen en daar lang blijven hangen.

Sinds 1993 is gebruik van asbest verboden. Het verbod geldt niet voor reeds aanwezig asbest. Dit mag echter niet worden bewerkt en wordt geleidelijk aan verwijderd bij vervanging van materiaal. Asbestdaken moeten in 2024 verwijderd zijn.

In de jaren-80 bedroeg de concentratie asbest in de buitenlucht tussen de 100 en 1.000 vezels/m³, oplopend tot enkele tienduizenden vezels/m³ in de buurt van asbestbronnen. Sinds het verbod in 1993 zijn de concentraties gedaald. Tegenwoordig komt asbest nog vrij door brand in asbest bevattende gebouwen en door verwerking van asbest-cementproducten zoals daken. De schatting voor de huidige concentratie in de buitenlucht is 20-40 vezels/m³ ("Verwaarloosbaar Risico" volgens de Gezondheidsraad: 28 vezels/m³ bij levenslange blootstelling).

Waar kom je asbest tegen

Het is mogelijk dat je asbest tegenkomt, vooral bij oudere gebouwen. De volgende zaken kunnen asbest bevatten:

- Buizen uit openbare gas-, water- en rioolleiding-net,
- Gewoven (thermisch/elektrisch) isolatiemateriaal,
- Pakkingen uit verbrandingsmotoren, procesinstallaties, verwarmingstoestellen,
- Asbestcementplaten, bloembakken, dakbedekking, ventilatiekanalen,
- Vloertegels, tegellijm, niet-gelijmde asbesthoudende vloerbedekking,
- Verontreinigde bodem, grond, puin(granulaat) en baggerspecie,
- Geklemde vloerplaten onder verwarmingstoestellen,
- Asbestkarton, -papier en -koord,
- Brandwerende asbestdoeken,
- Gespoten isolatiemateriaal,
- Rem- en frictiematerialen,
- Zwerfafval, gedumpt afval,
- Beglazingskit,
- Wegen (vullen van gaten met bouwpuin in onverharde wegen).

De overheid heeft twee websites waar je kunt bekijken waar binnen- en buitenshuis asbest voor kan komen en hoe het eruit ziet: [Rijksoverheid](#) & [InfoMil](#).

Er bestaan asbestvrije golfplaten (Eternit- of NT-platen) die qua structuur niet van echte asbestgolfplaten te onderscheiden zijn. Behandel deze NT-golfplaten als je ze tegenkomt als asbesthoudend en gevaarlijk, omdat het verschil moeilijk te zien is. Bij afvoeren van het materiaal zal ook de ontvangende instantie vragen kunnen stellen. *Kijk of je de aanduiding NT ziet of een productiedatum van na 1993. Vraag bij twijfel een oordeel van deskundigen.*

Asbestgerelateerde ziekte

Bij het bewerken, slopen of verwijderen worden asbestproducten bijna altijd beschadigd. Hierbij komen vezels vrij, die lang blijven hangen en ingeademd kunnen worden. Langdurige blootstelling aan asbestvezels kan leiden tot:

- asbestose (stoflongen) - asbestvezels beschadigen longweefsel, hierdoor ontstaat littekenweefsel dat niet meer voor ademhaling gebruikt kan worden. De capaciteit van de longen neemt af en het hart moet extra hard werken. Hoe intensiever de blootstelling aan asbest, des te groter is de kans op stoflongen;
- longkanker - hoe langer de blootstelling, des te hoger is de kans op longkanker. De combinatie met roken vergroot de kans enorm. Tussen de eerste blootstelling en het optreden van longkanker kan 10-30 jaar zitten;
- mesothelioom - een vorm van kanker van het long- of buikvlies. Ongeveer 80% van de gevallen wordt veroorzaakt door lange dunne asbestvezels. De ziekte openbaart zich gemiddeld 35 jaar na eerste blootstelling;
- andere kankers - keelkopkanker en darmkanker worden ook in verband gebracht met langdurige asbestblootstelling;

pleurale plaques (longvliesverdikking) - het verschijnen van verdikkingen van het longvlies hangt o.a. af van de intensiteit en duur van de blootstelling. Ze hebben geen effect op de levensverwachting, mits ze het functioneren van de long niet beïnvloeden

Wie kunnen met asbest in aanraking komen?

Medewerkers van inspectiediensten, handhaving & toezicht en (technisch) onderhoudspersoneel kunnen in aanraking komen met asbestproducten. Deze lijst is niet volledig. Het is belangrijk te beseffen dat medewerkers in aanraking kunnen komen met asbestproducten zonder daarvan te weten.

Wat doe je als je asbest tegenkomt?

Inventarisatie en werkzaamheden mogen alleen worden gedaan door deskundige bedrijven en personen die beschikken over de juiste certificaten. Heb je een vermoeden dat je ergens asbest gevonden hebt:

- waarschuw je leidinggevende; deze laat de locatie sluiten of afzetten en schakelt de juiste personen in.
- blijf van de asbest af: niet aanraken, niet laten vallen, niet breken, boren, schuren of zagen;
- blijf uit de buurt en verlaat gesloten ruimtes tot er duidelijkheid is over het materiaal,
- een ruimte die is gemarkeerd als asbesthoudend mag alleen worden betreden met uitdrukkelijke toestemming van de leidinggevende, na voorlichting en met beschermende kleding;

- Zakken met asbestafval hebben een etiket met een aanduiding "Voorzichtig bevat asbest" of gelijke strekking.

Wat doe je tegen asbest?

Markeer plaatsen en materialen waarvan bekend is dat er asbest zit.

Is daadwerkelijk blootstelling mogelijk, laat dan het asbest saneren. Bijvoorbeeld voorafgaand aan werkzaamheden aan een vloer waarvan bekend is dat de tegellijm asbest bevat.

Blootstellingsregister

Het blootstellingsregister bevat aantekeningen over alle aan asbest blootgestelde werknemers, met hierin een beschrijving van de aard en duur van blootstelling, de gemeten of geschatte asbestconcentraties in de lucht en de gebruikte beschermingsmiddelen. De werkgever beheert dit register. Het register is in te zien door de werknemer en de bedrijfsarts

Bij klachten

Als je klachten hebt die in verband staan met asbest kun je terecht bij de bedrijfsarts of de huisarts. De arts is verplicht om (een vermoeden van) beroepsziekten te melden bij het Nederlands Centrum voor Beroepsziekten. Dit heeft geen gevolgen voor de aanstelling van de werknemer.